

BYLO NEBYLO â€“ 16

Pondělí, 25. listopad 2013

Švédský stál vybraných událostí, jak šly dájí jinými. Dnešní menu: cui bono, vzpomínka na Bc, zaměstnanecké benefity, mundus novus, kniha litá olovem, 1492 g geniality, MVDr. Alf, ošklivě dármo.

22.2.1440 – 118 dní po smrti svého otce pánemšel na svát Ladislav Pohrobek, dádic tránu českého, uherského a rakouského. Kdekdo chtěl tomu zlatovlasému andělkovi býti poručníkem a chránit ho, pochopitelně pouze jen a jen pro jeho dobro :-). Po bitvě u Lipan nastalo v zemích českých téměř 14 let dlouhé bezvládné nepořádky-li k panování Ličiny ryčavé a jejího zetě. Široko daleko nikdo o kacířské Čechy nestál. Země, vyčerpaná roky husitských válek, už neměla sílu na další boj, takže kupodivu nevypuklo obvyklé plundrování, jak bylo dobrým zvykem v předchozích dobách bezvládnosti (ostatně plundrovat nebylo skoro co) a český stát udržel jakási samospráva – panské spolky, landfrídy. Velkou vášní si mezi nimi vydobyl landfríd východočeský a s ním i pubertální sotva odrostlý, ale šikovní Jiřík z Poděbrad. V osmadvaceti už Jiřík spravoval celou českou zemi jako Pohřbova pravá ruka. Vybudoval si oslnivou kariéru z prostého šlechce ke královskému majestátu díky svým schopnostem a přínivým okolnostem. Desetiletí husitských válek smetlo celou státní generaci, takže na smetání zůstalo jen málo kohoutků. Jiřík byl ctihodný, realistický a pracovitý. Za jeho správy se český stát zvedl z pohusitského popela k prosperitě, jak ostatně dokládá známé rčení „za krále Holce byla za groš; ovce“. Čtyři roky seděl Ladislav Holec Pohrobek na českém tránu, a už se chystal podkovat Poděbradské slouby a poslat ho na odpůvek, když se mu náhle událo nevolno a během několika desítek hodin ani ne osmnáctiletý král skončil. Jiřímu z Poděbrad se tak otevřela cesta k tránu, souasně mu ale vypálila na čelo cejch královraha.

Smrt krásného blondýna byla tak záhadná, nečekaná a přemokná, že se vzápětí rozbíhala šandškanda o otrávení. Cui bono? Kališnickému arcibiskupovi Janu z Rokycan, kterému katolický král ležel v žaludku? Paní Poděbradové, coby zhrzené odmítnuté? Nebo samotnému Jiřímu z Poděbrad, toužícímu po nejvyšší ší? 500 let čekal Jiřík na očištání svého jména. Analýza ostatků prokázala, že Pohrobek nezabil ani mor, ani arzén, ale leukémie...

22.2.2010 – zeměla Zdena Frýbová, česká spisovatelka, která bývá na Kudlance často připomínána. Naposledy díky panu bakaláři :-). 22.2.1886 – zeměl Jiljí Jarolímek, český inženýr, editel dolů v Příbrami. Kromě toho, že rozuměl hornictví, rozuměl i horníkům. Tak například z padespní a zajistil podávání levné polévky před smrtí, čímž se odrazil od alkoholu. Pevný podnik se mu podařilo odbytovou krizí. Byl pro svůj humánní přístup k zaměstnancům ctěn, dopřel ho na poslední cestě 1200 horníků. 22.2.1512 – zeměl Amerigo Vespucci, italský cestovatel a objevitel, těl sv florentského notáře. Velkých ambicí nemaje, stal se kupcem, zaměstnancem bankovního domu Medicejských. Když ho padesunuli na pobočku do Sevilly, přičinil k výrobě námořních lodí na klíč. Když se pak pobočka likvidovala, ne nic jiného, než na jednu z lodí nastoupit. Na kontinentu za Atlantským oceánem stanul dva až čtyřikrát, není přesně známo. Jako výborný kartograf pomohl padesně zmapoval tisíce kilometrů pobřeží. Kolumbus sice objevil Ameriku, život tvrdil, že to je Indie. Amerigo Vespucci Nový svět sice neobjevil, ale jako první měl odvahu napsat, že je to do té doby neznámý kontinent. A tak se Amerika jmenuje Amerika a ne Kolumbika :-). Je pohřben ve své rodné Florencii, v rodinné hrobce v kostele svatých na břehu řeky Arno. Jeho klidný spánek stáží Madona s ochranným pláštěm od Domenica Ghirlandaia. (Amerigo vedle Madony zleva)

23.2.1455 - byla vytištěna první kniha, jaká jiná než Bible :-). Jeden z výtisků vlastní kongresová knihovna ve Washingtonu. Johannes Gutenberg, kterému je vynález knihtisku připisován, byl brusičem drahokamů a zrcadel, a také zlatníkem. Snad zkušenost s puncovními razídky a pečetíky ho přivedla k myšlence odlévání písmen z kovu. Již před Gutenbergem se jiní pokoušeli tisknout, ovšem velmi pracnou deskovou metodou, kdy byla na dřevěnou desku vyžezána nebo z kovu odlita celá kompletní stránka. Trochu pracné a nepraktické. (A abychom nikomu neupírali zásluhy, úplně první tiskli Češi, k tisku používali znaky z pálené hlíny.) Gutenbergův geniální tah spočíval v odlití jednotlivých písmen z kovu, na stejné vysoké kůlky opatřené dráčkou. Prostředky k vybavení dílny si Gutenberg přejal u bohatého mohutného majitele šana Johanna Fusta, ovšem místo toho, aby získal za prodej vytištěné Bible použil na umocnění dluhu, investoval ho zpět do podniku. Vážitel ho začal, Gutenberg byl odsouzen a tiskárna mu byla zabavena. No majitel ustanovil jejím vedoucím Gutenbergova továrny, část zbylých udeřil odešel; provozovat živnost do jiných měst, a tak se vynález knihtisku rozšířil po Evropě a způsobil informační explozi.

23.2.1855 – zeměl Carl Friedrich Gauss, geniální německý matematik a fyzik. S jeho jménem se nejspíše každý děmu vybaví známá kvádřka rozdělení pravděpodobnosti, ale Gaussův zábr byl nekonečný širši. Takový Jára Cimrman pro matematiky a předručených disciplín: zabýval se geometrií, matematickou analýzou, teorií čísel, astronomií, elektrostatikou, magnetizmem, geodézií a optikou. O jeho genialitě koluje několik historek. Tak například jako třileté batole prý opřel svého otce přič. Na základní škole pavezl učitele, který se domníval, že neposedné čacto zabaví n dlouhé hodiny tím, že jim nechá seíst čísla od 1 do 100. Carl s tím byl hotov ein zwei, pá se místo sítání zamyslel :-). geodet vstává a uléhá s jeho jménem na rtech, nebož metoda nejmenších čtverců a teorie chyb je jeho biblí. (Tímto opřt zdravíme inženýra Radoucha :-). Když tak člověk čte v zápiscích o Gaussově životě o nechuti před nechápavým studentem, výročí typu „že Jacobi a Eisenstein ho zbavili nepřijemnosti publikovat výsledky, které znal už jako teenager, ale nestačil je zveřejnit“, pití vhodných nápojů a lásce k vlákům, říká si, podle koho as tak psali scénáristé BBT postavu Sheldona... Gaussův mozek byl po jeho smrti podroben zkoumání - vážil 1 492 gramů (Einsteinův 1230 g) a měl velmi vyvinuté mozkové závitky, o kterých se ve 20. století soudilo, že byly přínivými jeho geniality.

23.2.1995 – zeměl yorkshirský veterinář James Alfred Wight, který své zážitky z veterinární sepsal pod pseudonymem James Herriot, neb ve Spojeném království měli zákon, který zakazoval veterinářům reklamu. 24.2.1775 – narodil se Matěj Kopecký, český loutkový divadelník a národní buditel. Syn loutkáře, kt vyučil hodinářem, stal se kupcem, pak ho naverbovali na vojnu, z které se po 11 letech vrátil jako invalida, zkoušel se živit prodejem knoflíků z velbloudí srsti a skončil jako loutkář. V divadle Zvonek, tehdejší sídliho

24.2.1775 – narodil se Matěj Kopecký, český loutkový divadelník a národní buditel. Syn loutkáře, kt vyučil hodinářem, stal se kupcem, pak ho naverbovali na vojnu, z které se po 11 letech vrátil jako invalida, zkoušel se živit prodejem knoflíků z velbloudí srsti a skončil jako loutkář. V divadle Zvonek, tehdejší sídliho

v pražské Branické ulici (v tom samém domě, jen o patro výš, sídlilo též Divadlo Jára Cimrmana), jsem strávila nejednu šťastnou sobotu svého dětství ve společnosti Kačárka a ostatních loutek, které zakladatel divadla pan Vorel odkoupil od potomka samotného Matěje Kopeckého. Mára Kačárková